

82

2-16

910

u. y.
u. p-

ՆԱԹ ԲԻՆՔԵՐԹԸՆ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀՈՋԱԿԱԻՈՐ ԳԱՂՏԻ
ՈՍՏԻԿԱՆԻՆ ՆՈՐԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԹԱՐԳՄ. Ժ. Շ.

ԹԻԻ 12

ՓԻՆՔԵՐԹԸՆԻ ՆՄԱՆԸ

Աւագակը, սեղանին վրայ գտնուող աւրճանակը շղթայակաւ
ձեռքերովը բռնելով սպառնաց նուէկին գոչելով.

— Ահա բուն Նաթ Փինքերթընը:

ՓԻՆՔԵՐԹԸՆԻ ՆՍԱՆԸ

ՅԱՆԴՈՒԳՆ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Միլիոնատէր Մարք Սթէֆօրտ կը բնակէր Պրֆալօ, Նիւ
Եօքթի նահանգին մէջ Լօկըն Սթրիթի ամէնէն զեղեցիկ տու-
ներէն մին, — պալատ մը, եթէ կարելի է այսպէս բոկ :

Ամբասն գեղեցիկ իրիկուն մը, մեծանարուստ Ամբրիկա-
ցիին բնակարանը հիմնադրի կերպով լուսաւորուած էր : Այդ
իրիկուն մեծ բնդունելութիւն մը տեղի կ'ունենար :

Հրաւիրեալներու բազմութիւնը կը խոնուէր գեանայարկի
բնդարձակ սրահներուն մէջ : Ամէն տեղ ազամանդներու շու-
ղիւնը կը տեսնուէր և մետաքսէ չրջազգեստներու չրջիւնը և
ոսկեայ չղթաներու ու հովհարներուն զարնուող ապարան-
ջաններու շաշիւնը կը լսուէին :

Կիները իրենց երեկոյթի ամէնէն փայելուշ արդուզարդե-
րը կը ցուցադրէին և ալբերը՝ սեւ տիւրը զգեստը, զոր ա-
րարողական հագուստի մը վերածած է նորաձեւութիւնը :

Պրֆալոյի բարձր քնկերութեան պատկանող բոլոր ան-
դամները ժամադրութիւն տուած էին հոն : Քաղաքին հա-
րուստ և յարգուած անձերէն շատ քիչերը կը բացակայէին
այս հանդէսէն, և անոնք ալ լուրջ պատճառներով չէին ե-
կած, վասն զի Մարք Սթէֆօրտ ընդհանրապէս սիրուած էր
և անոր տուած երեկոյթները համբաւ հանած էին իրենց փայ-
լին և իրենց մեծաշուք պերճանքին համար :

Այն իրիկունը կարծես թէ պարիկ մը անցած էր տունէն :
Պատերը և ձեղունները զարդարուած էին ծիրանեղոյն և դե-
ղին վարդերու փունջերով : Վարդեր կախուած էին լուսա-
յորդ ջահերէն : Որմանկիւնները զարդարող թանկագին անօթ-
ներ հոտաւէտ ծաղիկներու ծանր խուրճեր կը կրէին և ծաղ-
կեփունջերու միջեւ ծածկուած ելեկորտական պղտիկ կանթեղ-
ներ մոզական լոյս մը կը տարածէին, զարդարանքի զգլխիչ
հրապոյրը աւելցնելով :

Տարակոյս չկար թէ տանտէրերը ուզած էին վարդերու
տօնի մը հանդամանքը տալ այս երեկոյթին և ամառնային

ծաղիկին գեղեցկութիւնը փառաւորել։ Եւ արդէն որոշած էին ընտրել մարդերու թաղութի մը, որ հրաւիրեալներուն վրայ պիտի իջնէր ծաղիկներու շքեղ ամպնոթանի մը տակ գեանդուած դահու մը բարձունքէն, ուրիշ թարմ և յորդաւառ սպաններու ջրվէժներ կը հոսէին։

Միաժամութեամբ թաղութի ընտրուած էր Օր. Զօրէյս կրէն, աղջիկը Սթէֆօրտի մէկ բարեկամին, որ անոր պէս միջինատէր էր։ Ստուգիւ այդ աղջիկը, — հակառակ ժառանգորդութիւններու մեծ մասին, որոնք իբր հրապարակ իրենց օժիտին ոսկիները միայն ունին —, հիանալի և հազուադէպ գեղեցկութիւն մը ունէր։

Իր նուրբ ձեւանկ վիզին վրայ, չնարհալի ու թարմադեղ գլուխը պնտուած էր խարտեաչ, խիտ ու դանդուր մազերով։ Շափիւղայի կապոյտ գոյնով աչքերը կը ճառագայթէին դուարի ռ. միամիտ, իր հոգիին բովանդակ անքմութիւնը ցոյց տալով։ Երեսին գոյնը շրայուցիչ փայլ մը ունէր և վարդապոյն փաթիկ չրթուներին ժպտը ճշմարիտ մարդարիտներ երեւան կը հանէր։

Հետեւաբար Օր. Զօրէյս Մարք Սթէֆօրտի երեկոյթին մէջ իր պաշտօնին պահանջած ֆիզիքականը ունէր ամբողջովին։ Կատարեալաբէս կը նմանէր դիւթական պղտիկ թաղութի մը, որ հպարտօրէն նստած էր իր ծաղկադարձ ամպնոթանիին տակ և բարեկամական մեծփայլելութիւնով մը կը ժպտէր գինքը շրջապատող մարդերու բազմութեան։ Իր արդուզարդը ճոխ և պարզ էր միանգամայն. — մետաքսէ անդարդ շրջադեղնոտ մը, թանկագին քարերով ընդելուզուած ոսկի դօտի մը և խարտեաչ դանդուր մազերուն մէջ աղամանդակուռ հիւսնալի վարտակալ մը, որ կարծես լուսապսակ մը կը կազմէր իր սիրուն գլխին շուրջ։

Երկու պարտններ, բազմութենէն քիչ մը հեռու կեցած, աղւարութեամբ կը խօսէին, ախպոյտ ընտրուած պղտիկ թաղութին գիտելով։

— Ի՞նչ հրաշալի արտարած, կ'ըսէր մէկը խանդավառութեամբ։ Այսքան գեղեցիկ ու այսքան անքմ աղջիկ մը տեսած բլլալս չեմ չիշեր ընա։

— Արդարեւ հրաշալի է, պատասխանեց միւս երկուստարը։ Եւ ամէնէն խոհեմ մարդուն ինքրը գլխէն առ-

նելու չափ աղւար չէ միայն։ Մէկ միջին տղար ունենալու առաւելութիւնն ալ կը վայելէ։ Անոր ձեռքը ընդունող երջանիկ մարդը գէշ երազ մը տեսած պիտի չըլլայ։

— Ես ալ այնպէս կը կարծեմ... Մաղերուն մէջ դանուած ոտ աղամանդադարդ վարտակալին միայն նայեցէք։ Կարծեմ թէ այդ դարդը առնուազն 200,000 տղար կ'արժէ։

— Դուք իմ խօսքին նայեցէք։ Ես այդ մասին բաւական տեղեկութիւն ունիմ։ Այդ վարտակալը ճիշդ 250,000 տղար կ'արժէ։ Գոհարեղէն մըն է, որ կրէններու ստացուածքին մաս կը կազմէ սերունդներէ ի վեր։ Օր. Զօրէյս երկու տարի առաջ ժառանգած է ժահաւամբ իր մօր, որ միշտ կը կրէր դաշն մեծ առիթներու մէջ։ Այդ դարդը ընտանիքին աչքին մատուցք մը նկատուած է և Մր. Ուլիքս կրէն, Զօրէյսի հայրը, տեսակ մը թափուռ զօրութիւն կը վերագրէ անոր։ Կը կարծէ թէ իր տունին երջանկութիւնը անկէ կախում ունի։ Ուստի իր ունեցած բոլոր թանկագին գոյքերէն աւելի կապուած է այդ գոհարեղէնին, զոր ձեռքէ պիտի չհանէր նոյն իսկ միջիններու փոխարէն։

— Շատ հետաքրքրական է։ Այդ գոհարեղէնը ո՞րչափ ժամանակէ ի վեր կը պատկանի կրէն ընտանիքին։

— Դրէթէ մէկ դարէ ի վեր, ըսին ինքի։

Երկու խօսակիցները լռեցին և իրենց նայուածքը դարձուցին հանդէսին թաղութիին և անոր զարպատոյններուն կազմած խումբին վրայ։ Երիտասարդները, որոնց հանդէպ Օր. Զօրէյս միշտ ծայրայեղ վերապահութիւն մը ցոյց կուտար, ժամառորապէս կը ջանային բարեկամական ակնարկ մը ստանալ անկէ։ Սակայն ո՛չ ջ.ք կրնար պարծենալ թէ միւսներէն աւելի նպատաւորուած էր։

Զօրէյս կրէն 18 տարեկան էր և հօրը պէս կը խորհէր թէ կրնար տակաւին քանի մը տարի վայելել իր երիտասարդական ազատութիւնը, ամուսնութեան երբեմն այնչափ հեշտ բայց յաճախ նոյնչափ ծանրակիր չղթաներով բեռնաւորուելէ առաջ։

Դրէթէ կէս գիշեր էր։ Քանի մը հրաւիրեալներ արդէն կը խորհէին մեկնիլ։ Զօրէյսի կառքն ալ դրան առջեւ սպասող կառքերուն մէջ կը դանուէր, թէեւ հանդէսին թաղութին մտադիր էր կարելի եղածին չափ երկար ստան մնալ։

Սակայն սրահներուն մէջ գտարթ ոգեւորութիւն մը կը տիրէր տակաւին: Բոլոր հրաւիրեալները կը մասնակցէին զուարճութիւններուն կամ իրարու հետ կը խօսէին այդ երեկոյթին գեղեցկութեանը վրայ: Ո՛չ ոք նշմարեց զիմակաւոր մարդ մը, որ դարաստանին վրայ նայող պատուհանէ մը կը դիտէր հանդէսը:

Միայն ծառայ մը, որ դարաստան գացած էր պատահաբար, խորին զարմանքով տեսաւ մարդկային ձեւի մը կառույցը՝ գեանայարկի պատուհաններէն մէկուն: Այդ մարդը անշարժ կեցած էր և ապակիներուն մէջէն կը դիտէր մեծ սրահին մէջ խռնուած աղմկալի և շարժուն բազմութիւնը:

Ծառան պատուհանին ժողկցաւ:

— Է՛յ, ինձի նայեցէ՛ք, ի՞նչ կ'ընէք հող, պոռաց: Վա՛ր իջէ՛ք անմիջապէս: Ո՛վ արտօնեց ձեզ որ դարաստան մտնէք:

Պատուհանին կառչած մարդը սարսափահար եղաւ: Իր յենակէտը ձգեց և գետին ինկաւ երկու ոտքերուն վրայ:

Բայց ծառան, բնաւ չսպասած մէկ պահուն, ա՛յնպիսի հարուած մը ստացաւ խորհրդաւոր օտարականէն որ հաւատարմակշռութիւնը կորսնցուց և խիճերուն վրայ փռուեցաւ մնաց, մինչ անձանօթը կը փախչէր և փազելով կը մտնէր թաւառներուն մէջ: Քանի մը փայրկեան հետք անհետացած էր:

Ծառան ոտքի ելաւ հայհոյելով: Ձէր կրնար սարսափի թեթեւ սարսուռ մը դուպել, վառն դի ինկած ասեւնը, նշմարած էր որ անձանօթը սե զիմակ մը անցուցած էր երեսին:

Այդ անպիտանը անշուշտ գէշ գիտաւորութիւն մը ունէր: Ապա թէ ոչ երեսը ծածկելու նախադրուշութիւնը պիտի չունենար: Ծառան սկսաւ հալածել փախաւորներ: Բայց այդ քնդարձակ դարաստանին մէջ չկրցաւ անոր ամենափոքր հետքը գտնել:

Իր ապարդիւն խուզարկութիւններէն յոգնած և, միւս կողմէ, մտածելով թէ անիկա պատէն անցած ըլլալու էր, ծառան տուն դարձաւ և դէպքը հաղորդեց ամբողջը:

Մարք Սթէֆօրտ անմիջապէս բազմաթիւ անձերու միջոցաւ խուզարկութիւն կատարեց դարաստանին մէջ, բայց ինքն ալ, ծառային պէս, չկրցաւ յաջողութիւն մը ձեռք բերել:

Զգուշութեան համար լուր տուաւ նաև ոտտիկանութեան, որ նոյն գիշերը մանրազնին քննութիւն մը կատարեց տունին

չըջակայքը: Անօգուտ աշխատութիւն: Խորհրդաւոր ինքնակոչէն ամենափոքր հետք մը չգտնուեցաւ:

Միլիտանտէրը խիստ հանդիստ էր արդէն և չէր կարծեր թէ խնդիրը չարագործի մը վրայ է: Աւելի կ'ենթադրէր թէ հետաքրքիր մըն էր, որ, առանց ճանչցուելու վտանգի, ուղած էր ակնարկ մը ձգել փայլուն ընկերութեան վրայ:

Տանտէրը, տակաւին չմեկնող իր հրաւիրեալներուն սարսափ չպատճառելու հոգածութեամբ, պատահած դէպքը չը պատմեց անոնց:

Վերջապէս Օր. Հօբէյս պատրաստուեցաւ ինք ալ մեկնիլ հանդիսավայրէն:

Առանձին էր, վառն դի հայրը, անհանգստութեան մը հետեւանքով, երկու ժամէ ի վեր մեկնած էր արդէն: Իրեն ծանօթ բազմաթիւ անձեր առաջարկեցին Օր. Հօբէյսի մինչեւ տուն տանիլ զինք իր կառքովը:

Ազջիկը միեմեց բոլոր առաջարկները: Իր հօրը քնակաբանը կը գտնուէր Բրոսէլ Սթրիթ և տառը վայրկեանի ձամբայ աւնէր Ամրը Սթրիթէն և Ուստօրտ Ավրենիէն հոն հասնելու համար:

Խուճ մը երկատարդներ մինչեւ իր վայելուչ կիտակաւոր ուղեկցեցան անոր: Օրիորդը գլխի բարեկամական նշան մը ևս բրաւ ամենուն և կառապանին հրամայեց մեկնիլ, թողլով որ ամէն ոք հիացած մնայ իր սքանչելի գեղեցկութեան և գերեզանց շնորհալիութեան վրայ:

Ջիւերը մեկնեցան, դէպ ի հայրական տունը տանելով բախտին այս չփացուցած զուակը:

Լուսնի բուռնան գեղեցիկ լոյս մը կար: Յայտնապէս կ'որոշուէին բարձրաբերձ ծառերը Ամրը Սթրիթի, այդ ժամուն ամայի եղող այդ փողոցին, որ կենդանարանական Պարտէզին դարաստանէն կ'անցնէր: Ամէն բան հանդարտ էր: Մարդ մարդատանք չկար: Միայն կը լսուէր թաւալումը ճեղքնթաց կառախումբի մը, որ կ'անցնէր ձախ կողմէն, երկաթաղիի գծին վրայ:

Հօբէյս նրբօրէն վաղկայումս իր վերարկուին մէջ փաթեցաւ: Այդ պահուն սարսուռ մը անցաւ մարմնոյն վրայէն և անբացատրելի մտահոգութիւն մը սպրդեցաւ սրտին մէջ: Այդպիսի յուզումներ մինչեւ այն ատեն բոլորովին ան-

Ոճրագործը այնքան ճարտարութեամբ գործած է որ գրէթէ անկարելի է անոր հետքը գտնել: Ո՛վ կրնայ ըսել թէ ի՞նչ եղած է այդ յանդուգն գողը: Թերեւս արդէն շատոնց հեռացած է Պրֆալոյէն: Թերեւս ճամբան կը գտնուի Նիւ Եօրք կամ ուրիշ մեծ քաղաք մը երթալու համար... Առանց հաշուելու, տնչուշտ, թէ պիտի գգուշանայ այդ վարդը իր նախկին ձեւովը ծախելէ: Հաւանական է որ թանկագին քարերը պիտի հանէ և պիտի աշխատի մէկիկ մէկիկ ծախել զանոնք: Կազմածը պիտի հալեցնէ: Կը վատահեցնեմ ձեզ, Մր. Կրէն, թէ դժուար պիտի ըլլայ ըսնել զայն և աւելի դժուար պիտի ըլլայ վարտակալը ձեռք անցընել:

Կրէն խորունկ հառաչանք մը արձակեց:

— Այլեւս վայրկեան մը հանդիտո պիտի չըլլամ եթէ այդ գործարեղէնը չգտնեմ, մըմուտց: Ի՞նչ ընեմ, ասիկա թերեւս տղայական է, բայց այն տպաւորութիւնը ունիմ թէ դժբախտութիւն մը կը սաւառնի սուսնիս, գաւակներուս, իմ վրաս: Սմենայն սիրով երեք հարիւր հազար, եթէ պէտք ըլլայ՝ աւելին կուտամ այդ վարտակալը ձեռք անցընելու համար:

Ոտականապետ Հօլի ուսերը թոթուեց:

— Շատ լաւ կը հաւկնամ ձեզ, Մր. Կրէն, բոտ: Իմ մտիս ձեռքէս եկածը ըրի: Այս պահուս իմ լաւագոյն ոտականներէս երեքը Մր. Սթէֆօրտի զարատանը կը գտնուին: Եթէ ծառային կողմէ պատահանին առջեւ ընտուած մարդը իր անցքէն հետք մը ձգած է, կրնաք վստահ ըլլալ թէ պիտի գտնեն զայն: Մանրամասն հետազոտները զրկեցի ամէն կողմ: Պրֆալոյի և չրջականերու ոտականութիւնը սուրբ վրայ է: Բայց կը կասկածիմ թէ այս կերպով կարելի ըլլայ գտնել ձեր բնասանեկան գործարեղէնը:

Ուրիշերմ Կրէն սրտաբեկ էր:

— Աղէկ գիտեմ թէ կարելին ըրիք, Մր. Հօլի, բոտ: Աւա՛ղ, եթէ վարտակալը կտոր կտոր եղած է արդէն, ինչպէս կ'ըսէք, պէտք է ուրեմն լրանել ամէն յոյս:

Այս միջոցին դուռը զարնուեցաւ և պաշտօնեայ մը ներս մտնելով այցաքարտ մը յանձնեց ոտականապետին:

— Այս պարոնը կը փախաքի անմիջապէս խօսիլ ձեզ հետ, աւելցուց մարդը:

Հազիւ թէ Հօլի ախարկ մը ձգած էր քարզին վրայ, սուրբ ելաւ ուրախալից զարմանքի բացազանջութիւնով մը:

— Հիանալի է, պոռաց: Անմիջապէս ներս բերէք այդ պարոնը:

Յետոյ, երկու միլիոնաւորներուն դառնալով, աւելցուց.

— Հիմա, Մր. Կրէն, յոյս ունիմ թէ պիտի չաջողինք ձեռք անցընել ապիրատը: Այս միջոցին Պրֆալօ կը գտնուի մարդ մը, որ ուրիշ ո՛ր է մէկէ աւելի կարող է այս հանելուկը լուծել: Կը շնորհաւորեմ ձեզ, Մր. Կրէն: Թերեւս ձեր վարտակալը պիտի վերտանաք:

Կրէն ու Սթէֆօրտ ոտականապետին կը նայէին զարմանքով:

— Ի՞նչ ըսել կ'ուզէք, պոռացին միարեան: Ո՛վ է ուրեմն այդ այցելուն:

— Ամերիկայի ամէնէն երեւելի գաղանի ոտականը, Նիւ Եօրքի Մր. Նաթ Փինքէրթըն:

Այս խօսքերուն վրայ, Կրէնի դէմքը պայծառացաւ և որովհետեւ ծանուցուած անձը սեմին վրայ կ'երեւէր, միլիոնաւորը դիմաւորեց զայն ձեռքերը երկնցուցած:

— Մր. Փինքէրթըն, այնպէս չէ՞, բոտ, սիրայիր կերպով:

Ներս մտնող մարդը կորովի երեւոյթ մը ունէր: Երեսը, որ ամբողջովին ամիլուած էր, կը լուսաւորուէր երկու դրչազոյն և խորաթափանց աչքերով ու սեւ մազերուն տակ աւելի աժգոյն կ'երեւէր:

Նախ աչքերը չորս գին պտտեցուց մտահոգութիւնով մը, յետոյ զանոնք սեւեռեց Կրէնի վրայ:

— Ե՛ս եմ, բոտ: Հանդարտօրէն: Մր. Հօլիի՞ հետ խօսելու պատիւ ունիմ:

— Ո՛չ, Մր. Հօլին ե՛ս եմ, բոտ: Ոտականապետը: Այդ պարոնը Մր. Ուրիշերմ Կրէնն է, որուն աղջիկը երէկ գիշեր զարչելի յարձակումի մը զոհ եղաւ: Ձեզ կը ներկայացնեմ նաեւ Մր. Մարք Սթէֆօրտը: Անոր տանը մէջ տեղի ունեցաւ երեկոյթը, ուրիշ կը դառնար Օր. Կրէն երբ յարձակում կ'եց:

Փինքէրթըն ողջունեց երկու պարոնները:

— Կը տեսնեմ թէ, բոտ, այս գիշեր տեղի ունեցած գէպքերուն տեղեակ կ'ենթադրէք զիս, Մր. Հօլի: Իրաւունք ունիք: Այս առտու եկայ վստահաւոր չարագործ մը փնտռելու համար և խօսոյն լսեցի որ այս տաւմին վրայ կը խօսուէր... Եթէ Մր. Կրէն կը հաւանի, մտադիր եմ գործը ձեռք առնել:

— Բայց անշուշտ կը հաւանիմ, պոռաց միլիոնատէրը ուրախութենէն յափշտակուած: Ե՛ս պիտի խնդրէի ձեզմէ որ ստանձնէք... Եթէ Ամերիկայի ամէնէն նշանաւոր գաղանի ոտականը ստանձնէ այս դործը, գտած եմ թէ յաջող վախճանի պիտի յանդիմնէ զայն:

Գաղանի ոտականը շտկուեցաւ և տարապայման հպարտութիւն մը ցոյց տուաւ դէմքին վրայ:

— Արդարեւ այնպէս է, հաստատեց: Եղեո՛ւական դործերու տեսակէտով, աշխարհի ամէնէն հեռաւոր և ամէնէն ճարտար մարդն եմ: Առանց պատճառի չէ՛ որ Ամերիկայի ամէնէն երեւելի գաղանի ոտականը կ'անուանեն զիս: Ո՛չ մէկ շարագործ կրնայ խուսափիլ ձեռքէս: Կ'երաշխսուորեմ ձեզ, Մր. Կրէն, թէ ձեր վարսակալը պիտի ստանաք առ առաւելն վաղ առաւ: Իսկ դուք, Մր. Հոօլի, գողը ձեռք պիտի անցընէք:

— Այդքան վատա՛ն էք ձեր ըսածին վրայ, հարցուց Կրէն թեթեւ դարմանքով մը:

— Եո՛ւնչապի վատա՛ն եմ որչափ դոյութեանս վրայ, պատասխանեց գաղանի ոտականը իրբեւ մարդ մը, որ իր խիստ բարձր արժէքին լիակատար գիտակցութիւնը ունի: Ինծի պէս գաղանի ոտականի մը համար այդպիսի հանելուկ մը աղու խաղալիք մըն է միայն: Իմ երկարատեւ ուսպարէզիս մէջ շատ աւելի կնճառող խնդիրներ լուծած եմ: Ասիկա գուարճութիւն մըն է, որուն կը զոհեմ ժամանակիս մէկ փոքր մասը, ահա այսչափ:

Ներկաները իրարու երես կը նայէին ապշութեամբ: Իրենց այնպէս կուգար թէ Փինքէրթընի յանձնադատատանութիւնը ամէն սահման կ'անցնէր:

Ոտականապետը գլուխը երերցնելու աստիճան դարձաւ: Սակայն բան մը չըսաւ: Մեծանուն ոտականին վայելած բացառիկ համբաւը թոյլ չտուաւ որ ամենադոյզն կատարած մը յայտնէր:

— Կ'ուզէ՞ք որ ճշգիւ բացատրեմ ձեզի թէ խնդիրը ի՞նչ բանի վրայ է, հարցուց:

— Հարկ չկայ, ըսաւ Փինքէրթըն ժպտելով: Իմ քաղած տեղեկութիւններս լիութի կը բաւեն ինծի: Արդէն այցելեցի ոճրին վայրը և Մր. Սթէֆօրտի դարաստանը:

Եւ նշան մը գտա՞ք, որով կարելի ըլլայ շարագործին բեռքը դանել, Մր. Փինքէրթըն:

Գաղանի ոտականը գրէթէ կոշտ մեծամտութեան երեւոյթ մը առաւ:

— Բայց ոտակա ինքնին կը հասկցուի, սիրելի պաշտօնակի՛ցս, ըսաւ վարդապետական շեշտով մը:

— Ի՞նչ նշան, պոռաց Հոլի հետաքրքրուելով:

Փինքէրթըն ժպտեցաւ:

— Այս կէտին վրայ տակաւին լուծիւն պահել կ'ուզեմ մինչեւ որ շարագործը գտնեմ, ըսաւ խորհրդաւոր երեւոյթով մը: Այն ատեն ամէն բան կը հաղորդեմ ձեզի, Մր. Հոօլի: Կը յուսամ թէ վաղ առաւ իսկ պիտի յաջողիմ:

Ոտականապետը չպատասխանեց: Անհաճոյ տպաւորութիւն կրած էր գաղանի ոտականին հեղեական մեծամտութենէն և անոր անձը կը սկսէր վերջին ծայր հակակրելի ըլլալ իրեն, թէեւ ամենաբարձր յարգանքը ունէր Փինքէրթընի ճարտարութեանը համար:

— Անշուշտ մտադիր էք վարձատրութիւն մը ընել վարսակալը ձեզի դարձնող անձին, այնպէս չէ՞, Մր. Կրէն, հարցուց գաղանի ոտականը իր ամենահաճելի ձայնով:

— Տարակոյս չկայ, պատասխանեց միլիոնատէրը: Երկու հարիւր հազար սոլար պիտի տամ ձեզի եթէ յաջողիք այդ վարսակալը դարձնել ինծի:

Կրնաք ձեր չէքը պատրաստե՛լ, ըսաւ Փինքէրթըն ձեռքերը չփելով: Վատա՛ն եմ թէ պիտի չահիմ այդ գումարը: Կը խնդրեմ այս պարտններէն որ բարեհաճին վաղ առաւ հոս դանուիլ: Կը յուսամ թէ պիտի կրնամ անոնց առջև ձեզի յանձնել գահարեղէնը:

— Վաղ առաւ հոս պիտի ըլլամ, վատա՛ն եղէք, պատասխանեց միլիոնատէրը: Երանի՛ թէ յուսախառ չըլլաք:

— Փինքէրթըն երբեք յուսախառ չըլլար, ըսաւ գաղանի ոտականը պաղաւթեամբ:

— Ոտականներ և ինքզինքս ալ ձեր օրամագրութեան ներքեւ գնեմ, Մր. Փինքէրթըն, հարցուց ոտականապետը: Գաղանի ոտականը գլուխը ցնցեց ու ժգնօրէն:

— Ո՛չ, Մր. Հոօլի, ըսաւ: Ընդհակառակը կ'ուզեմ որ բացարձակապէս առանձին թողուք զիս: Ամէն բանէ առաջ

ամենախիտ դադանապահութիւն կը յանձնարարեմ ձեզ : Պէտք չէ գիտնան հոս ըլլալս, ո՛չ ալ այս գործով զբաղիլս : Արդէն ըսի ձեզ թէ վտանգաւոր չարագործ մը փնտռելու եկած եմ և պէտք չէ բնաւ որ այդ մարդը գիտնայ թէ զինքը կը հետապնդեմ :

— Զեր հետապնդած ոճրագործը արդեօք երէկ զիշերուան ոճրագործը չէ՞, հարցուց Հօլի :

— Անկարելի է : Իմ մարդս Նիւ Եօքքէն կուգայ, ուր կը բնակի տարիներէ ի վեր : Պրֆալճոն բնաւ չի գիտեր : Արդ, երէկ զիշերուան յարձակողը խիտ իրազեկ եղած ըլլալու էր : Մասնաւորապէս զիտէր թէ Օր. Կրէն Կենդանաբանական Պարաէզին անջնէն պիտի անցնէր իր տունը դառնալու համար :

— Իրաւունք ունիք, ըսաւ ոտախանապետը : Զեր փաշիւքին համեմատ, վերջին ծայր դադանապահ պիտի ըլլանք : Վստահ եղիք խոտուածին :

— Եթէ վարտակալը գտնեմ, թախանձաղին կը խնդրեմ նաեւ որ թերթերու ներկայացուցիչներուն բան մը չհաղորդէք : Պէտք չէ որ այս գործին առթիւ անունս երեսի լրատուագրութեան մէջ : Ամենաթերթն անդադանապահութիւն մը մեծապէս պիտի դժուարացնէ այս անկ փնտրած մարդս ձեռք անցընելու գործը :

— Զեր փաշաքանդին պէս պիտի ըլլայ :

— Կա՛ւ... առ աշխարհայտեղ ընելիք գործ մը չունիմ այս եւս : Անմիջապէս գործի պիտի սկսիմ և վաղը Մը. Կրէնի պիտի յանձնեմ վարտակալը : Մնաք բարով, պարոններ :

Գողանի ոտախանապետը ելաւ, իր երեք խօսակիցներուն ձեռքերը սեղմեց ուժգին կերպով և մեկնեցաւ գրասենեակէն :

Երկու միջխոսակցները և ոտախանապետը զադանի ոտախանային մեկնելէն ետք պահ մը լուռ մնացին : Վերջապէս Հօլի դարակէն հանեց պատկերազարդ հին թերթ մը, ուր կը գտնուէր հոչակաւոր Նաթ Փինքէրթընի պատկերը :

— Ընդ ի՞նքն է ոտախան, մրմռաց : Զեղի այսպէ՞ս ներկայացուած էր :

— Անշուշտ ո՛չ, պատասխանեցին երկու միջխոսակցները միեւնոյն առին :

— Տարօրինակ բան է, աւելցուց ոտախանապետը : Յա-

ջողութիւնները քիչ մը զգլխած են այս մարդը : Այնչափ անգամներ յաջողելէ ետք ինքզինքը անսխալ կը նկատէ... Իմ կարծիքովս ասիկա մեծ թերութիւն մըն է զադանի ոտախանի մը համար : Ինծի քսած էին թէ շատ ազնիւ և բարեկիրթ մարդ մըն է, որ բնաւ գովեստ չի փնտռեր և նոյն իսկ գովեստէ կը նեղուի : Դուք անձամբ կրցաք զատել թէ իրականութիւնը կը համապատասխանէ՞ նկարագրուածին : Վերջապէս մարդիկ այդ կարգի հոչակաւոր անձերու հանդէպ միշտ կապ մը ունին իրենց աշխերուն վրայ : Կամովին զանց կ'ընեն անոնց թերութիւններն ու տկարութիւնները և միմիայն անոնց յատկութիւնները կը տեսնեն... Հոգ չէ : Ես երբեք պիտի չկարծէի թէ Նաթ Փինքէրթըն այս ատրճան մեղանչէր համեստութեան դէմ :

— Ո՛չ ալ ես, խոտուածանեցաւ Սթէֆօրտ :

— Էականք սա չ որ վարտակալս ինծի դարձնէ, ըսաւ Կրէն : Եթէ յաջողի, ըսուածէն աւելի նշանաւոր մէկը պիտի նկատեմ զինքը : Առանց վիճարանութեան պիտի ընդունիմ թէ իրաւունք ունի իր վրայ հպարտանալու և այս հպարտութիւնը ցոյց տալու :

— Եթէ յաջողի՞, կրկնեց Հօլի կատկածոտ երեւոյթով մը : Բաց պիտի տեսնենք վաղ առաւ... :

— Այո՛ : Ընդ առնին հոս պիտի գտնուինք : Ի տեսութիւն, Մը. Հօլի :

Երկու միջխոսակցները մեկնեցան :

Կրէն ամբողջ զիշերը չկրցաւ աչքը զոցել : Այնչափ անհամբեր կը սպասէր առաւ ըլլալուն :

Ընդ ժամը Գին, Նաթ Փինքէրթըն եկաւ ոտախանապետ Հօլի գրասենեակը, ուր այս վերջինը իրեն կը սպասէր երկու միջխոսակցներուն հետ :

— Է՛, Մը : Փինքէրթըն, ըսաւ Կրէն յուզումով, յաջողեցա՞ք : Վարտակալը բերի՞ք :

Նաթ Փինքէրթըն նախ և առաջ զգլխակը և վերաբերուն աթոռի մը վրայ դրաւ մէթոտիկ կերպով : Յետոյ ձեռքերը երկնցուց երեք մարդոց :

— Կը տարակուսէի՞ք յաջողութեանս վրայ, պարոններ, հարցուց վիրաւորուած հպարտութեան երեւոյթով մը :

Հօլի չպատասխանեց : Ապահովապէս ընաւ չէր ասորո՞քեր այս գաղանի ոտտիկանէն :

— Բայց ո՛չ , բայց ո՛չ , չեմ տարակուսիր , պոռաց Կրէն :

— Իմ վրաս ձեր տնեցած մատահոթիւնը պիտի վարձատրուի , բոաւ Փինքէրթըն , ժպիտ մը ուղղելով միլիոնատէրին և պղծիկ ծրար մը երկարելով , զոր հանեց զբաղանէն :

Կրէն անմիջապէս ասաւ զայն և պատուեց թուղթը , որուն մէջ փաթթուած էր : Ապագակ մը թոաւ չրթուեքէն :

Արդարեւ կը տեսնէր որ առջի գիշեր , եղբրական ծանօթ պարագաներու մէջ իր աղջիկէն գողցուած թանկագին զարդին ազամանդները կը շողային իր աչքերուն առջեւ :

— Իմ վարսակալս է . . . Շատ ճիշդ է . . . , խտտումը կատարեց , մրմոաց միլիոնատէրը բալորովին աղչահար :

Շարունակ կը նայէր դո՛ւարեղէնին և չէր կրնար հառկնալ թէ գաղանի ոտտիկանը ի՛նչպէս գտած էր զայն այսչափ քիչ ժամանակի մէջ :

Սթէֆօրտ , որ մօտեցած էր և իր բարեկամին ուսին վրայէն կը նայէր , ինք ալ զարմանքի մատնուած էր : Ոտտիկանաբետը , բոաւ յուզումի մը ենթարկուած , վարսակալը առաւ Կրէնի ձեռքէն և մանրազնին քննութեան մը ենթարկեց զայն : Չէր կրնար հաշտուիլ այն գաղափարին հետ թէ մարդ մը , բոլորովին առանձին և այսչափ քիչ ժամանակի մէջ , զբոխ հանած էր ինչ որ ոտտիկաններու բանակ մը պիտի չկրնար ընել քանի մը ամառան մէջ :

— Նո՛յն վարսակալն է , կրնաք տեսնել , բոաւ Փինքէրթըն հեղնական ժպիտով մը : Քար մը իսկ պակաս չէ , Մը . Հօ՛լի : Բայց ճիշդ ժամանակն էր գողը բռնելու : Կը պատրաստուէր կառախումը նոտիլ երբ ձերբակալեցի զինքը :

Կրէն , անկարող ըլլալով զսպել իր ուրախութիւնը , գաղանի ոտտիկանին մօտ վաղեց և անոր երկու աչտերը համբուրեց :

— Դուք մե՛ծ մարդ մըն էք , Մը . Փինքէ՛րթըն , բոաւ : Դուք աշխարհի ամէնէն նշանաւոր գաղանի ոտտիկանն էք և ո՛չ ոք կրնայ բաղդատուիլ ձեզի հետ : Ոտտացում վարձատրութիւնը անմիջապէս պիտի տամ ձեզի :

Գրգանէն հանեց չէքերու տետրակը , քանի մը բառեր գրեց անոնցմէ մէկուն վրայ և Փինքէրթընի երկնցուց երեք

հարիւր հազար տոլարի չէք մը Պրֆալոյի էրի պանքային վրա՞ :

Գաղանի ոտտիկանին դէմքը ցոյց տուաւ յաղթանակի արտայայտութիւն մը , զոր կարելի էր դիտելն անուանել : Սակայն չուտով զսպեց այդ արտայայտութիւնը : Տարօրինակ փութկոտութիւնով մը և աճարարական ճարտարութիւնով մը Փինքէրթընը գրգանին մէջ անհետացուց թուղթի թանկագին կտորը և շնորհակալութեան քանի մը խօսք մրմոաց :

— Իսկ գո՛ղը , հարցուց ոտտիկանապետը : Մը է գողը , Մը . Փինքէ՛րթըն :

Գաղանի ոտտիկանը ուսերը թոթուեց :

— Դժբախտարար , բոաւ , չեմ կրնար ողջ յանձնել զայն ձեզի : Թշուառականը փարձեց ինքզինքը պաշտպանել , թէեւ ատրճանակա իր վրայ ուղղած էի : Ան կամ ես , հարկ էր ընտրութիւն մը ընել : Հարկադրուեցայ սղաննել զայն : Եթէ այս պարոնները ուզեն ինծի հետեւիլ , դիակին քով պիտի տանիմ զիրենք :

— Բայց անշուշտ կ'ուզենք հետեւիլ , բոաւ Հօլի : Ստուգիւ հետաքրքիր եմ գիտնալու թէ ո՛ւր պիտի գտնենք զայն :

Գրատենեակէն մեկնեցան : Փողոց ելլելով , Փինքէրթըն կառք մը կեցուց :

— Տիպօրն Սթրիթ , թիւ 56 տարէք մեզ , պոռաց կառապանին :

Տիպօրն Սթրիթ կը գտնուի նաւահանգիստին չրջակայքը , Նիւեյարայի վրայ , Պրֆալոյի մէջ : Այդ փողոցը կազմուած է բաղձաթիւ հին տուներէ , որոնց մէկ քանին ապրանքներու իրք մթերանոց կը ծառայեն , իսկ միւսներուն մէջ կը բնակին ազգատ և ասորին դասու պատկանող մարդիկներ :

56 թիւը փողոցին ամէնէն հին և ամէնէն ազատ չէնքերէն մէկն էր : Կառքը քառորդ ժամէ մը կեցաւ այդ չէնքին փոսած խաբխրած դրան առջեւ :

— Եկանք , բոաւ Փինքէրթըն մայթին վրայ ցատկելով : Միւսները հետեւեցան անոր : Գաղանի ոտտիկանը մտաւ տեսակ մը նեղ անցքի մէջ , որ դէպի սանդուղը կը տանէր :

Նեղ և կլիտովին փոսած սանդուղէ մը ելաւ և կեցաւ հինգերորդ յարկը , մուկ և զարչահոտ նրբանցքի մը խորը :

— Հո՛ս է , պարոններ , բոաւ : Պիտի ինդրէի Մը . Հօլիէն որ յետոյ վերջնեկ տայ մարմինը :

Գաղտնի ոստիկանը բացաւ դուռը և չորս մարդիկը մտան խեղճուկրակ ձեղնայարկի մը մէջ, ուր, իբր կարասի, քանի մը սնտուկներ և աթոռակներ կային: Անկիւն մը, զգուշէր խշտեակի մը վրայ, դիակ մը փռուած էր:

Անպիսի անմօրուս մարդ մըն էր, որ հազիւ 25 տարու կ'երեւար և որուն մարմինը ծածկուած էր սղորմելի ցնցոտիներով: Աջ ձեռքին մէջ տորճանակ մը բռնած էր և ձախոն մէջտեղը կը կրէր պղտիկ կլոր վէրք մը, ուրկէ կապարագոյն և կծկուած գէմքին վրայ հոսած էր արեան հեղեղ մը: Այս արիւնը սկսած էր չորնալ և սեւորակ պղտիկ կտորներու վերածուիլ:

Կրէն և Սթէֆօրտ այս տեսարանին առջեւ գլուխնին առդին դարձուցին սոսկումով:

Բայց ոստիկանապետը պահեց իր լուսնադակ արթնածառութիւնը: Դիակին քով ծռնկի եկաւ:

— Ճիշդ ձախոն մէջտեղէն զարկեր էք, Մր. Փինքէրթըն, ըսաւ: Կրնամ հարցնել թէ ինչպէս դառք հեռքը:

— Արդէն բսի ձեզ, Մր. Հօլի, թէ այս գործը իմ արածառութեանս ներկայացուած գործերուն ամէնէն պարզը և ամէնէն դիւրինը կը նկատէր, պատասխանեց Փինքէրթըն մեծամտութեան իր անտանելի երեւոյթը առնելով նորէն: Մր. Սթէֆօրտի դարաստանին վանդակորմին առջեւ իմ անվրէպ հոտառութիւնսովս նշմարեցի արեան քանի մը կաթիլներ, որ ձեր ամէնէն ճարտար ոստիկանին ուշադրութեանէն պիտի վրիպէին: Ատկէ եզրակացուցի թէ մարդը վանդակորմէն դուրս ելած պահուն վիրաստրուած ըլլալու էր: Այդ վէրքը, որ անտարակոյս աննշան բան մըն էր, ինծի համար բաւական պիտի ըլլար ոսկայն մարդասպանը երեւան հանելու: Արդէն գործը մանրամասնօրէն պիտի բացատրեմ ձեզ երբ քունեմ չարագործը, որուն համար եկած եմ Պրֆալօ: Հիմա պէտք է որ անյապաղ շարունակեմ այն գործին հետապնդութիւնը: Կը յուսամ թէ քանի մը օրէն պիտի աւարտեմ:

Ասոր վրայ գաղտնի ոստիկանը հրաժեշտ առաւ երեք մարդերէն և անհետացաւ:

Հօլի նորէն քննեց դիակը և ձեղնայարկը, առանց կամեւոր բան մը երեւան հանելու: Այն ատեն քննութիւն մը կատարեց զբացիներուն մէջ և խնայաւ թէ մեռնողը Նիք

Բէթէր անունով մէկն էր, որ տարիներէ ի վեր այդ սենեակը կը բնակէր և առեւտրական տեսակ տեսակ պղտիկ գործերով կը զբաղէր:

Ճարօրինակ կ'երեւար որ այս մարդը մէկէն ի մէկ գաղափար յղացած ըլլար յանդուգն գողութիւն մը կատարելու և ձեռք անցնելու դոհարեղէն մը, որուն իրական արժէքին վրայ չէր կառնածեր անշուշտ:

— Կ'երեւայ թէ մէկ անգամէն հարուստ ըլլալ ուզեց և չար խորհուրդ մը յղացաւ, եղբակացուց ոստիկանապետը, որ կը զգար այս բացատրութեան տկարութիւնը, բայց չէր կրնար անկէ ազէկը դանել:

— Չեմ մեղքնար զինքը, ըսաւ Կրէն: Խեղճ կառապանս սպաննեց և արժանի եղաւ այս վիճակին: Եթէ զինքը ողջ բռնէին, մահուան պիտի դատապարտուէր և վճիռը պիտի գործադրուէր:

Երեք անձերը վերջապէս հեռացան տխրաբոյր ձեղնայարկէն և շուտով բաժնուեցան իրարմէ: Հօլի իր գրասենեակը վերադարձաւ, որպէս զի հարկ եղած հրամանները տայ Նիք Բօթէրի մարմինը վերցնելու համար:

Գալով Կրէնի, կարելի եղածին չափ շուտով տուն դարձաւ, անհամբեր ըլլալով դոհարեղէնը իր աղջկան դարձնելու և անոր իմացնելու թէ չարագործը իր ոճրին պատիժը ստացած էր:

Օր. Հօրէյս կատարելապէս երջանիկ եղաւ նորէն տեսնելով իր սիրական վարտակալը, զոր առ յաւէտ կորսուած կը կարծէր: Հետաքրքրութեամբ լսելէ ետք իր հօր պատմութիւնը, ըսաւ:

— Սիրելի՛ հայր, թէեւ կ'ըսես թէ այդ Նաթ Փինքէրթընը ազեղ ձեւեր ունի և անբարեկիրթ է, բայց դարձեալ մեծ արժանիքի տէր մարդ մըն է: Կ'աղաչեմ, թոյլ տուր որ ինծի մատուցած ծառայութեան համար զգացած երախտագիտութիւնս յայտնեմ իրեն: Այդ զարդը, որ մօրս յիշատակն է, դիտեա թէ գին չունի իմ աչքիս: Կ'ուզէի մօրս ժառանգութենէն յիսուն հազար տուար զրկել անոր: Իրեն անակնկալ մը ընելու համար, դրամը պիտի զրկեմ Նիւ Եօրք, իր զբօսենեակը, ուր պիտի դանէ իր դարձին:

— Ուղածիդ պէս ըրէ, սիրելի՛ աղջիկս, պատասխանեց Նաթ Փինքէրթըն 12

միջոցները : Դիտեմ թէ մայրը պիտի հաւանէր ըրածիդ և ի սրտէ կը մանանկեմ քու երախտագիտական արարքիդ :

Այսպէս, նոյն օրն իսկ, Պրֆալոյի էրի պանքան Նիւ Եօրքի իր կեղբոնին հրաման զրկեց յիսուն հազար տոլարի վարկ մը բանալ գաղտնի ոտիկանն Նաթ Փինքէրթընի :

Օր. Հօրէյս միեւնոյն ատեն նամակ մը գրեց գաղտնի ոտիկանին, որ, իր նախատեսութեան համեմատ, զայն պիտի գտնէր իր վերադարձին, երբ ձեռք սնցընէր հաշակաւոր չարագործը, որուն համար եկած էր Պրֆալօ :

ԱՆՍՈՒՈՐ ԱՆԱԿՆԿԱԼ ՄԵ

Քանի մը օր ետք, առտու մը, Նաթ Փինքէրթըն իր սենեակը մտած էր, երբ կանչեց Բօյ Բէրիէն՝ իր անձնուէր օգնականը :

Մտիկ ըրէ, Բօյ, ես բան մը չեմ հասկնար ասկէ, ըսաւ : Պրֆալոյի էրի պանքան յիսուն հազար տոլարի վարկ մը կը բանայ ինծի : Թո՛ղ կախեն կամ երեկոտականութեամբ մահացնեն զիս եթէ գիտեմ թէ ի՞նչ է պատճառը : Դուն բացատրութիւն մը կընա՞ս տալ այս տարօրինակ ու անակնկալ առատաձեռնութեան մասին :

Բօյ յօնքերը վեր առաւ ասպանար դէմքով մը :

Ես օա՛ կերպով միայն կը բացատրեմ այս գործը, ըսաւ վերջապէս : Հօրուս մարդ մը, բովանդակ Ամերիկոյի ամէնէն նշանաւոր գաղտնի ոտիկանին քաջագործութիւններէն խանդավառուած, յիսուն հազար տոլար կը զրկէ անոր, իրբեւ գրաւական իր բարձր չարգանքին և խորին սրանշացման :

Գաղտնի ոտիկանը չարժուծով մը ժխտեց այս ենթադրութիւնը և խնդաց իր երիտասարդ գործակցին քիթին :

Կատակ կ'ընես, Բօյ, ըսաւ : Աշխարհի մէջ չկայ մէկը, որ այդ պատճառին համար յիսուն հազար տոլար զրկէ ինծի և ըսածներուդ մէկ բառին իսկ չեմ հաւատար, ո՛րչափ ալ փաղաքշական ըլլայ ինծի համար : Եւ յետոյ պիտի չընդունիմ այդ գումարը կամ գտնէ բարենպաստակ գործերու պիտի նուիրեմ : Բայց ըսաւ չեմ գիտեր թէ ի՞նչ կը նշանակէ

ասիկա : Թերեւս բացատրութիւնը գտնեմ նամակներու մէջ :

Փինքէրթըն մատովը ցրուեց գրասեղանին վրայ զիգուած նամակները և շուտով գտաւ ձերմակ, անուշաճապ պատիկ պահարան մը, որ Պրֆալոյի դռնը կը կրէր :

Այս նամակը անշուշտ հանելուկին լուծումը պիտի տայ մեզի, ըսաւ :

Պահարանը բացաւ և սկսու կարդալ : Քանի՛ կը յառաջանար իր բնթերցումին մէջ, անքան գարմանքի հեղձնեալ աւելի չեշտուած արտայայտութիւն մը կ'առնէին իր գլխաւ գլծերը : Վերջապէս գլուխը երեքուց և քիչ մը լոնազրօսիկ ժպիտով մը նամակը Բօյի առաւ :

— Կարգա՛ որիկա, ըսաւ : Մարդուն ասուշ ըլլալը կուգայ : Նամակը հետեւեալ կերպով խորագրուած էր.

«Վա՛րպեհ, — Երբ այս նամակը ստանաք, լարերախտաւոր Նիւ Եօրք գարձած պիտի ըլլաք և կը յառամ թէ պիտի չվշտանաք 18 տարեկան աղջկան մը, եթէ անիկա կը ջանայ իր երախտագիտութիւնը յաշանել ձեզ, յիսուն հազար տոլար զրկելով ձեզի : Դուք, Պրֆալօ գտնուած առեւնիդ, մեծ ծառայութիւն մը մատուցիք ինծի, գտնելով ամէնէն սիրելի և ամէնէն նուիրական մատուցը, զոր մայրս թողած էր ինծի մեռած պահուն : Իմ բնտանիքիս վերադարձուցիք գոհարեղէն մը, որ աւելի քան մէկ դարէ ի վեր անոր ոտացուածքին մաս կը կազմէ և ես չստ լաւ գիտեմ թէ այդ պիտի արարքներ սակիով չեն հառուցուիր : Սակայն, կ'ազաւ չեմ, ընդունեցէք գումարը, զոր ձեզ կը զրկեմ իրբեւ իմ երախտագիտութեանս մէկ դոյզն գրաւականը և իրբեւ յիշատակ այս տարուան Օգոստ. 16ին, ուր յաջողեցաք Նիք Բօթէրի պէս վտանգաւոր չարագործ մը մեռելու անկարող վիճակի մէջ դնել առ յուէս : Հաւատացէք որ միշտ խորին երախտագիտութիւն մը պիտի ունենամ ձեզի հանդէպ և ձեր փաշտէն քաջագործութիւնը պիտի յիշեմ ամէն ատեն որ վարսակալս գործածեմ :
ՀՕՐԷՅՍ ԿՐԷՆ.

Պրֆալօ, Բընէյ Սըրհը, 12»

Բօյ իր վարպետին երեսը նայեցաւ, առանց ի՞նչ բոկըր գիտնալու : Բայց Փինքէրթըն, պահ մը լուս կենալէ ետք, ըսաւ.

— Ես երկու տարիէ ի վեր Պրֆալօ գացած չեմ և կեանս

քիս մէջ Նիք Բօթէր անունով չարագործի մը խօսքը լսած չեմ: Սակայն, այդ երախտագէտ աղջկան ըսածին համեմատ, կ'երևի թէ այս տարուան Օգոստոս 16ին փետեկու անկաւրող վիճակի մէջ դրած եմ այդ չարագործը: Հետեւաբար չորս օր եղած է: Եթէ կրնաս, մէջէն ելիր:

Ասիկա խոշոր սխալ մը ըլլալու է, բաւ Բօլ, կամ թէ այդ Օր. Կրէնը պատրուակ մը երևեալայտ է այս գումարը բնութենի տալու համար ձեզի:

Ապահովապէս կը սխալիս, Բօլ, աղա՛ս, բաւ գաղտնի ոտտիկանը: Քու բացատրութիւնդ անիմաստ է: Ընդհակառակը, կ'ենթադրեմ թէ աղջիկը ստորին խաբէութեան մը զո՛ւ եղած է: Անպիտանին մէկը չարաչար գործածած է ահունս... Իրաւ է որ ոտտիկական գործ մը չունիմ այստեղ և կարծեմ թէ քննչիք լուսադոյն գործս պիտի ըլլայ իսկոյն ճամբայ ելլել ղէպ ի Պրֆալօ: Հոն սատանան գործի խառնուած պիտի ըլլայ եթէ չյաջողիմ այս գործը լուսադանել: Եթէ հերոսը չարագործ մըն է, ղիմակը վար պիտի առնեմ: Եթէ չըլլայ իսկ, դարձեալ լաւ է որ հոն երթամ գիտնալու համար թէ ի՞նչ կերպով, ի՞նչ զարմանալի երեւոյթով կրցած յիտուն հազար տոլար շահիլ առանց ամենափոքր յոգնութիւն մը ստանձնելու:

Գաղտնի ոտտիկանը իսկոյն գործադրեց իր ծրագիրը: Նոյն օրը, կէս օրէ ետք, Պրֆալօ գացող ձեպնթացը նստաւ:

Մութը տիրել սկսած էր երբ Նաթ Փինքէրթըն կառավարէն իջաւ:

Անմիջապէս ոտտիկանութեան պաշտօնատունը դնաց աւմէնէն առաջ հարցնելու համար թէ Նիք Բօթէր անունով ո՞՞րագործ մը բռնուած էր Օգոստ. 16ին և որո՞ւ կողմէ:

Երբ ղէպի գուռը տանող սանդուղին լայն աստիճաններէն վեր պիտի ելլէր, մարդ մը դուրս ելաւ, ղէպ իրեն գալով: Գաղտնի ոտտիկանը, զայն տեսնելուն պէս, իսկոյն քնկրկեցաւ ապշահար և գլուխը անդին դարձուց երեսը ծածկելու համար:

Կը խնթեանա՞ր արդեօք... Նոյն ինքը չէ՞ր որ այսպէս սանդուղին աստիճաններէն կ'իջնէր հանդարտիկ, մինչ կը կարծէր թէ վեր կ'ելլէր... «Ես»ի կրկնաւորումն ակամայ մէկ զո՞նն էր արդեօք:

Արդարեւ այդ մարդը գաղտնի ոտտիկանին կը նմանէր չփոթեցնող կերպով մը: Իր գէմքը Փինքէրթընի ղէմքին ճիշդ նմանն էր: Միայն մարդը քիչ մը աւելի նրբամարմին էր և մազերը աւելի սև էին:

Յանկարծ գաղափար մը անցաւ վարպետին մտքէն:

— Գտա՛յ, մրմաաց: Իմ նմա՛նս է: Այս մարդը այս տեղ ինքզինքը Նաթ Փինքէրթըն կարծել տուեր է և յիտուն հազար տոլարը անոր յատկացած է:

Ուարերան շատ հանդարտ և իր մասին խիստ ապահով կ'երեւար: Ոտտիկանական պաշտօնատան մէջ գանուող բոլոր մարդիկը համոզուած էին ուրեմն թէ իրենց գործը Նիք Եօրքի ճշմարիտ Փինքէրթընին հետ էր: Այս պայմաններուն մէջ եթէ գաղտնի ոտտիկանը յանկարծակի ներկայանար ոտտիկանագետին գրասենեակը և իր անունը յայտնէր, հաւանաբար պիտի բաղխէր տարակուսներու, որոնք բնական էին արդէն և զժուար պիտի ըլլար բնութենի ոտալ ոտտիկաններուն թէ յանդուգն խաբէութեան մը զո՞ւ եղած էին:

Ասիկէ զատ, անշուշտ անպիտանը իսկոյն պիտի իմանար իր վտանգաւոր համանունին ներկայութիւնը Պրֆալայի մէջ, ինչ որ ժամանակ պիտի տար իրեն հետապնդութենէ զերծ մնալու:

Նաթ Փինքէրթըն կը գործէր իր սովորական ճարտարութեամբ: Ուստի միւսին կատկածները չարթնցուց: Անիկա ինքզինքը կատաշեալ ապահովութեան մէջ զգացող մարդու մը պէս կը պտտէր, սիկտը բերանը, ընթացիկ երգի մը յանկերդը սուշելով:

Այսպէս անցաւ քանի մը փոփոցներէ ու փեշապէս կեցաւ նեղ փողոցի մը մէջ, Ծօրէսթ Ավրնիւի ծայրը:

Այնտեղ անհետացաւ մութ նրբանցքի մը մէջ, ուր Նաթ Փինքէրթըն ինք ալ մտաւ: Գաղտնի ոտտիկանը տեսաւ որ իր մարդը պզտիկ բակի մը ծայրը բարձրացած չէնքէ մը ներս մտաւ և երկրորդ յարկը ելաւ: Շատ շանցած, ճակատի սղորմելի պատահաններէն երկուքը լուսաւորուեցան:

Նաթ Փինքէրթըն գիտէր հիմա թէ ո՛ւր կը գտնուէր իրեն նմանող անձը:

Հին սնառկներու կոյտի մը ետեւ պահուրտեցաւ այդ մարդուն արարքները ու շարժումները դիտելու և տեսնելու համար թէ վար պիտի իջնէ՞ր նորէն:

Գանձի մը վայրկեան հաք, երկու հախաղանցու մարդիկ դուրս ելան առնէն և կեցան լակին մէջ, ու սկսան խօսիլ ցած ձայնոյ :

Գաղանի ոտակներն անոնց խօսակցութենէն քանի մը հատակոտոր լոկեց և հառկցաւ թէ զործր վառնդաւոր աւազակներու հետ էր : Ասկէ եղբակացուց թէ կեղծ Փինքերթըն շատ յանձնարարելի մէկը ըլլալու չէր, քանի որ կը բնակէր ա՛յնպիսի տուն մը, ուր չարագործներ կը յաճախէին :

Տասը վայրկեան հաք երկու սրիկաները փողոց ելան :

Փինքերթըն կը պատրաստուէր սանդուղէն կլլել, երբ վայր իջնող մարդու մը սանձախնար լոկեց : Ստիպուեցաւ նորէն պահուրտիլ : Յնցողներ հազած մարդ մը, սեւ լայն մօրուքով մը չըջանակուած դէմքով, կազի կազ դուրս ելաւ տունէն և նորանցքին մէջ սպրդեցաւ :

Փինքերթըն իր խորաթափանց աչքերով խփոյն հասկցաւ թէ մարդուն կարողութիւնը կեղծ էր : Նւ յետոյ, իր սեւ մօրուքին հակառակ, մարդը տարօրինապէս կը նմանէր անո՛ր, զոր կը հետապնդէր : Անոր հետեւեցաւ անշուշտ և չուսով համոզուեցաւ թէ արդարեւ իր աչքին առջեւ կը գտնուէր իրեն նմանող անձը, որ ծպտուելէ հաք դուրս կ'ելլէր իր բնակարանէն :

— Աղահովապէս լաւ բան մը չի ներշնչեր, ըսաւ ինքնիրեն գաղանի ոտակներ, և կարծեմ թէ աղէկ ըրի զինքը հետապնդելով :

Մարդը դէպ ի հիւսիս դարձաւ և մինչեւ ֆէրրի Աթրիթ գնաց : Այն տեղ տուներուն մօտեցաւ, լրտեսելու համար տանն տանն կանց առնելով :

Փողոցը ամայի էր : Շատ քիչ անցորդ կար :

Վերջապէս մարդը կեցաւ պզտիկ տան մը առջեւ, որ սիրուն պարտէզի մը մէջ կը գտնուէր : Փինքերթըն խփոյն պահուրտեցաւ : պատի մը մէկ ցայտուն մասին ետեւ ու չաբունակեց զնոյն :

Մարդը չորս կողմը նայեցաւ, քանի մը բոլակ եւս վառնեցաւ և, մարդ չտեսնելով, չըջապատէն մագլցեցաւ զնոյն քաշարժութեամբ : Առանց ազմուկ հանելու, սողալով գնաց դէպի տունը, մինչեւ գիտնայարկի պատուհան մը, որ բաց էր : Մարդը ակնարկ մը ձգեց ներսը : Յետոյ պատուհանին յենարանին վրայ ելաւ և սենեակը մտաւ :

Այն տանն անխոնջ ոտակներ ինք ալ չըջապատէն ցառկեց ու միեւնոյն պատուհանին առջեւ գալով ներս նայեցաւ : Տեսաւ որ աղու սենեակ մըն էր, հանգաւաւէտ կերպով կահաւարուած : Անկիւն մը կը գտնուէր ձերմակ մարմաշով (սեւալին) գոցուած օրօրոց մը, որուն վրայ ծռած էր մարդը ամենամեծ ուշադրութեան արտայայտութիւնով :

Գաղանի ոտակներ, թշուառականին ի՞նչ բնելիքը տեսնելու հոգածութեամբ, սենեակէն ներս չմտաւ :

Իրեն նմանող անձը քանի մը վայրկեան անխօս և անշարժ կեցաւ, օրօրոցին վրայ ծռած :

Կարծես մտիկ կ'ընէր թէ կատկածելի աղմուկ մը կը լսուէր տունին մէջ : Վերջապէս ծռեցաւ օրօրոցին վրայ և զգուշութեամբ վերցուց քնացած պզտիկ սիրուն աղայ մը, որ այս շարժումէն ընդոտտ արթնցաւ :

Տղեկը բերանը բացաւ պոռալու համար : Բայց մարդը, որ մէկ թեւովը բռնած էր գայն, աղաւ մնացած ձեռքովը գոցեց անոր բերանը : Յետոյ, պատուհանին առջեւ գալով անշուշտ, պարտէզ ցտակեց անբացատրելի ճարպիկութեամբ մը, առանց ձգելու տղեկը, ու այս առեւանգումին համակերպած կ'երեւէր :

Նախ Փինքերթըն խիտ մացառի մը ետեւ կծկուած էր : Մարդը նորէն անցաւ պարտէզէն և մագլցեցաւ պատին : Տղեկը ամենամեծ թեւ ազագակ մը խփ չարձակեց : Ճամբուն վրայ ելլելուն պէս, մարդը հեռացաւ վազելով :

Բայց գաղանի ոտակներն անոր կը հետեւէր արդէն : Հետապնդումը այս անգամ տաօր վայրկեանի չափ տեւեց : Գողը նեղ փողոց մը մտաւ և սղարմելի տունի մը դուռը վարկաւ : Այդ դուռը խփոյն բացուեցաւ :

Երբ մարդը անհետացաւ, Փինքերթըն ազաւաւանքաւ իր արցակը հանեց դուռը բանալու համար, բայց ներսէն աղմուկ լոկեց : Մէկդի նետուեցաւ և խորչի մը մէջ պահուրտեցաւ :

Դուռը մեղմիւ բացուեցաւ և զողը դուրս ելաւ, չորս կողմը խուզարկու ակնարկ մը ձգելէ հաք : Նախ Փինքերթըն կարծեց թէ թշուառակներ իր սրջը կ'երթար ֆօրէսի Ավրնիլի մօտերը : Շարունակեց հետեւիլ անոր : Մարդը իր տունը մտնելէ հաք, քաւորդ ժամ մը մնաց հոն : Յետոյ այս ան-

գամ իրքեւ Նաթ Փինքէրթըն աշխատութեւնէ ետք, նորէն դուրս ելաւ, քանի մը փողոցներէ անցաւ արագ քայլով մը և քաղաքին առաջնակարգ պանդոկներէն մէկը գնաց:

Բուն գազանի ոտտիկանը, որ կեղծ պիտի մը և քնի մը շարքի միջոցաւ բոլորովին աշխատեալ էր իր արտաքինը, գնաց գտաւ պանդոկին հաշուակալ-պաշտօնեան կամ գրաս-
գիրը: Լեցուն պարգևի մը միջոցաւ անոր լեզուն բանալէ ետք, ներս մտնող մարդուն վրայ տեղեկութիւն ուղեց: Գրա-
գիրը պատասխանեց թէ այդ պարտքը ինչ օրըքի հոշակաւոր գազանի ոտտիկան Նաթ Փինքէրթընն է, որ քանի մը օրէ ի վեր Պրիւսիո կը գտնուի և կարեւոր գործ մը գլուխ հանած էր: Փինքէրթըն չկրցաւ աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններ ստանալ, որովհետեւ գրագիրը ինք ալ աւելի բան մը չէր գիտեր:

— Զարմանալի չէ, ըսաւ գազանի ոտտիկանը ինքնիրեն: Ինծի նմանող անձը խնամքով զգուշացած ըլլալու է ամէն հրատարակութենէ, որովհետեւ կրնար իմ անանջա համարի և հարկաւ կը խորհէր թէ իմ անունս գործածելը պիտի սովորեցնէ իրեն: Եւ յետոյ իր խաղը անմիտ բան մը չէ և կտտաւ բեղապէս պիտի յաջողէր եթէ Օր. Հորէյս այդ յիշուհ հազար տղարի գումարը ինծի զրկելու սիրուն գաղափարը չունենար:

Նաթ Փինքէրթըն մտահոյ էր Ֆէրրի Սթրիթի մէջ գող-
ցուած աղուն մասին: Կը վախնար որ պղտիկը յուր վար-
մունքի գոհ կ'ըլլար այն տան մէջ, ուր թշուառականը յանձ-
նած էր զայն: Ուստի փութաց, երթալ փնտռելու համար զայն: Համբան նորէն փոխեց իր արտաքին երեւոյթը և բա-
լորովին անճանաչելի եղաւ: Օձիքը և փողկապը հանեց, հա-
կառակ կողմը դարձուց բաձկունը, որուն ատտաւոր աղտոտ և
պատառատուն էր և այսպէս առաւ առ հնաշուրի տեսակէ չա-
րագործի մը երեւոյթը, ճոխ գինարբուքներէ բոլորովին
աւրուած: Այդ ծագումով կեցաւ ողորմելի երեւոյթ մը ներ-
կայացնող տունին առջեւ և դուռը դարկաւ:

Շատ պառաւ կին մը բացաւ դուռը, զոր նորէն գոցել
ուղեց օտարականը տնոնելով: Բայց Փինքէրթըն սուքը դրած
էր կէս բացուածքին մէջ: Հրեց պառաւը և առանց ձեռա-
կերպութեան մտաւ ողորմելի սրահ մը, որ կը գտնուէր ստոր-
նայարկը:

— Ի՞նչ կ'ուզէք ինձմէ, պառաւ պառաւ: Ի՞նչ բնեւ
եկած էք հոս: Հիմակ անմիջապէս դուրս ելէք հոսէ:

Փինքէրթըն, միշտ գինովութիւն կեղծելով, չորս գին
նայեցաւ փնտռելու համար արժէքաւոր առարկայ մը, զոր
կարենար տանիլ:

Աչքերը հանդիպեցան թարմ ու վարդագեղ տղեկին,
որ նորէն կը քնանար ժպտուն, առանց կտակածելու
թէ իր հանգստաւետ օրօրոյն յաջորդած էր յարգէ անկողին մը:

— Հանգարտ կեցի՞ր, պառաւ կախարդ, հրամայեց
գազանի ոտտիկանը: Եթէ անմիջապէս բերանդ քեզի չքաշես,
կտուփիս ոյժը պիտի զղացնեմ քեզի: Եթէ ուրիշ բան չու-
նիս, տղեկը կը տանիմ և կրնամ աղւոր գնով մը ծախել
զայն:

Սրդէն գէպի դուռը կ'ուզուէր: Պառաւ անոր ճամ-
բան գոցեց:

— Ո՛ր, պառաւ ինքնիրմէ, դուրս ելած, թոյլ պիտի
չտամ:

Նաթ Փինքէրթըն քիչ մը խտիւ մէկդի ըրաւ զայն,
տղեկը առաւ և դուրս խոցացաւ, դուռը վրայէն գոցելով:

Պառաւը չհետեւեցաւ Փինքէրթընի, որ կրցաւ Ֆէրրի
Սթրիթ գտնալ խիստ հանգարտօրէն: Հոն փնտռեց այն
տունը, ուրկէ գողցուած էր տղեկը և շուտով գտաւ զայն:

Մեծ յուզում մը կը տիրէր հոն: Երբ գազանի ոտտիկանը
պարտեղին դուռը կը դարձէր, ծառայ մը երեւցաւ, որ ան-
շուշտ ոտտիկանութեան լուր տալու կը վաղէր:

— Ես տղեկը գտայ, ահա տանիլ, ըսաւ Փինքէրթըն
աղջահար ծառային: Ներս տարէք զիս:

Ծառան անմիջապէս ներս գնաց Փինքէրթընի հետ, զոր
տարաւ արտաքինից ամուրի քով: Քանի մը վայրկեան ա-
ռաջ միայն նշմարած էին տղուն անհետացումը:

Գազանի ոտտիկանը, զոր ամէն մարդ թափառաշրջիկ
մը կը կարծէր, պուրիկը գրաւ իր մօրը ծուռգերուն վրայ
և ամուսինէն խնդրեց վայրկեան մը տեսակցիլ: Անցած դար-
ձածը բացատրեց անոր և անունը տուաւ: Երիտասարդը, ո-
րուն անունը Ֆրէտ Պէնտիքս էր, հազիւ կրնար իր ականջին
հաւատալ:

— Կը խնդրեմ ձեզմէ, Մր. Պէնտիքս, ըսաւ այն տան

գազանի ստախանը, որ վաղ առտու իսկ ստախանաթեան պաշտօնատանը երթաք և ողբալիսով յայտնէք ձեր աղեկին գողցուիլը: Կ'ենթադրեմ թէ կեղծ նախ փնթերթին պիտի գայ և իր ծառայութիւնը պիտի առաջարկէ ձեզի: Դուք անշուշտ չառ հարուստ էք, այնպէս չէ:

— Կէս միլիոն տոլարի հարստութիւն մը ունիմ, պաշտօնական Պէնտիքս:

— Հանդիստ եղէք, թշուառականը ի՞նչ բնելը գիտէք, գողնալու համար ձեր պուպրիկը քնտրելով: Կը յուսայ լեցածն պարզեւ մը ստանալ, ձեր զուակը ձեզի վերադարձը ներս: Ուստի վաղ առտու երկու հարիւր հազար տոլար առաջարկեցէք իրեն: Մեր թակարդին մէջ պիտի իյնայ:

Ֆրէտ Պէնտիքս խոստացաւ ճշդիւ համակերպիլ գազանի ստախանին հրահանգներուն: Այն ատեն փնթերթին քանի մը անդեկութիւն ուղեց անկէ Կրէնի գործին մասին: Պէնտիքս իրեն և քաղաքին միւս բնակիչներուն զխոցածին պէս պատմեց դէպքը: Բնաւ չէր գիտեր թէ կեղծ նախ փնթերթին գործակցինը դարձուցած էր Կրէն բնաւանիքին:

Գազանի ստախանը իսկոյն ամէն բան հատկացաւ: Մը. Պէնտիքսէն հրաժեշտ առաւ, անգամ մը ևս յանձնարարելով առանձառ հօր գերը կատարել յաջորդ առտու ստախանական պաշտօնատան մէջ:

ՓԻՆԹԵՐԹԸՆԻ ՆՍԱՆՈՂ ԱՆՁԸ ԴԻՄԱԿԱԶԵՐԾ

Յաջորդ օրը, առտուան ժամը Տէն, ստախանապետ Հօլի կ'ընդունէր Մը. Ֆրէտ Պէնտիքսի այցելութիւնը: Հազիւ թէ գրասենեակի մօտը էր, երիտասարդ պարոնը, բոլորովին այլայլած, սկսաւ պուպ ողբալիս ձայնով մը:

— Աւա՛ղ, օգնութեան հատէք ինձի, Մը. Հօլի, զուլակս գողցան, իմ սիրելի պզտիկ Հէնրիտ, իմ աչքիս լո՛յսը... Կրնա գրեթէ խնդկեցած է վիշտէն: Իմ ալ խելքս գլուխ չէ:

Ստախանապետը նստեցուց տարաբախտ հայրը, ուշադրութեամբ մտիկ քրաւ անոր պատմութիւնը և բնականաբար խոստացաւ իր բոլոր կարողութիւնները օգնել անոր: Իր ա-

մէնէն ճարտար ստախաններէն մէկ քանին պիտի կանչէր երբ գրասենեակի պաշտօնեան եկաւ և Նախ փնթերթին գալը իմացուց:

— Ահաւասիկ ճիշդ ձեզի պէտք եղած մարդը, Մը. Պէնտիքս, բնաւ ստախանապետը վշտահար հօր: Ամերիկացի ամէնէն նշանաւոր գազանի ստախանն է: Որտա կնճառս գործ մը կարգադրեց քանի մը օր առաջ: Ապահովագէս պիտի յաջողի ձեր պզտիկ տղան ձեզի վերադարձնելու:

Կեղծ ստախանը ներս մտաւ: Ստախանապետը անոր ներկայացուց Ֆրէտ Պէնտիքսը և ամենամեծ հետաքրքրութեամբ մտիկ քրաւ տղուն առեւանգումէն պատմութիւնը: Իր բնթացքը գրեթէ կը խաբէր նոյն ինքն Ֆրէտ Պէնտիքսը, որ սակայն գիտէր թէ որո՞ւ հետ էր իր գործը:

— Շատ պարզ գործ մըն է այդ պուպրիկը գանելը: Տղու խաղ մըն է ինձի համար, բնաւ վերջապէս մեծամիտ երեւոյթով մը, որ անհամբերութեան շարժում մը բնիկ տուաւ Հօլի: Միայն թէ ոճրագործը ձեռք անցնելու խօսք չեմ կրնար տալ: Իմ կարծիքս սա է. — Տղուն գալը խորամանկ շարաճճի մըն է, որ մեծ փրկանք մը ձեռք բերել կ'ուզէ:

— Ամենայն սիրով կուտամ, պուպ Ֆրէտ Պէնտիքս:

— Է՛հ, է՛հ, անհրաժեշտ չէ ստախան: Միայն իմ վարձքս պիտի վճարէք...

— Անշուշտ ա՛լ աւելի սիրով պիտի վճարեմ... Է՛ ուրեմն, Մը. Փնթերթին, կը յայտարարեմ ձեզի որ եթէ զուլակս ողջ յանձնէք ինձի, երկու հարիւր հազար տոլար պիտի տամ ձեզի:

Յաղթանակի փայլակ մը անցաւ կեղծ ստախանին աչքերէն:

— Զուականիդ ձեզի պիտի վերադարձնեմ, բնաւ: Այս իրիկուն հոս գանուեցէք: Ձեր զուակը պիտի կրնաք ձեր թեւերուն մէջ սեղմել:

— Ամենակարող պիտի հօշակեմ ձեզ եթէ այդ խոստմանիդ գործադրէք, պուպ Հօլի կուտիմ սեղանին զարնելով:

Կեղծ նախ փնթերթին լուծեամբ ժպտեցաւ: Պէնտիքս ձեռքը անոր երկնցուց և կրկնեց իր խոստումը թէ իրիկունը հող, այդ գրասենեակին մէջ պիտի գանուի:

երկու հարիւր հազար սողարնոց չէրո՞վ մը: Քանի մը վայր-
կեան ետք Փինքէրթընի նմանող մարդը իր տունն էր, ուր
ձաշեց և քիչ մը հանգստացաւ: Իրիկուան ժամը Յին ան-
փութօրէն ուղղուեցաւ դէպի այն տունը, ուր պահած էր
գողցուած աղան:

Դուռը զարկաւ ուժգին կերպով: Պառաւը, որ բանալու
եկաւ, մարդը չճանչնալով, ուղեց դուռը դոցել: Բայց կեղծ
Փինքէրթըն հրեց զայն:

— Այո տեղ գողցուած աղայ մը պահած էք, պտուաց:
Անմիջապէս տուէ՛ք զայն, ապա թէ ոչ պահականոց կը տա-
նիմ ձեզ:

Պառաւը ետ ետ գնաց, սարտափահար:

— Տղեկը գողցուած էր, պտուաց: Զանկա ինծի բերող
մօրուսաւոր մարդը ըսաւ թէ իրեն կը պատկանէր և խնդրեց
ինձմէ որ մինչեւ այս իրիկուն պահեմ զայն: Սաոր համար
տասը սողար տուած էր ինծի: Բնականաբար սիրով ընդու-
նեցի... Բայց անտառակ ուրիշ մարդ մը եկաւ և աղէկը ա-
ռաւ ձեռքէս, ղիմադրութեանս հակառակ: Այս երկու մար-
դիկը խօսք մէկ ըրած ըլլալու են գէշ խաղ մը խաղալու
համար: Մեծ բարեբախտութիւն է որ դուք եկաք:

— Ինչպէս, ըսաւ կեղծ ոստիկանը չփոխած: Տղան ու-
րիշի մը կողմէ քարուեցաւ: Ե՛րբ:

— Այո գիշեր Դուր, աղուն ինծի յանձնուելէն քիչ ժա-
մանակ ետք: Մարդը գինով էր: Զիս կողոպտել կ'ուզէր:
Բայց սքովհանու արժէքաւոր առարկայ մը չգտաւ հոս, ար-
դեկը առաւ, ըսելով որ թերեւս կը ծախէր զայն: Եւ ար-
դէն դարձեալ եկաւ և քառորդ ժամէ մը ի վեր հոս է: Կը
հարցնէ թէ ի՞նչ պիտի փճարեմ որպէսզի աղեկը բերէ:

— Անպիտանը, պտուաց կեղծ Փինքէրթըն դէպի սեն-
եակ վազելով:

Յնցողներ հազած դատարկապարտ մը նստած էր աթո-
ռակի մը վրայ: Նորեկը տեսնելով ոտքի ելաւ և ոտքառի
յայտնի նշաններ ցոյց տուաւ:

— Կը ձերբակալեմ ձեզ, պտուաց կեղծ ոստիկանը սպառ-
նալից ձայնով մը: Տղաքներու թշուառակա՛ն դող, անձնա-
տուր եղէք:

Մարդը բոլոր մարմնովը կը գողար: Շարժում մը ըրաւ

որպէս թէ փախչելու համար: Բայց կեղծ Փինքէրթըն ար-
դէն բռնած ու ձեռնակապի զարկած էր զայն: Դատարկա-
պարտը, որ բոլորովին սարտափած կ'երեւար, ախար կերպով
միտն կը պայքարէր: Ինքնակոչ գաղանի ոտիկանը իր կա-
լանաւորին վրան գլուխը խուզարկեց և գրպանին մէջ տար-
ձանակ մը գտաւ:

— Շնորհալի բնկերոջ մը երեւոյթը ունիք, ըսաւ: Սոս-
տովանեցէ՛ք նայիմ, ձեր գողցած աղան ո՞ւր պահեցիք:

— Պիտի չըսեմ, պատասխանեց թշուառականը՝ բմ-
բոստանալով:

— Այն ատեն ոստիկանատուն եկէ՛ք ինծի հետ: Հոն պի-
տի կրնան խօսեցնել ձեզի պէս թշուառական մը:

Մարդը, առանց ղիմադրելու, թողուց որ գաղանի
ոստիկանը տանի զինքը: Այս վերջինը ոստիկանատուն մտաւ
յաղթական երեւոյթով մը և իր կալանաւորը տաջարեց
ոստիկանապետ Հօլիի գրասենեակը:

— Տղեկը տակաւին չգտայ, բաց գողը ձեռք անցուցի,
ըսաւ: Տղեկը պահեր է: Կարծեմ թէ պիտի յաջողինք ձը-
մարտութիւնը խոստովանցնել իրեն:

Կալանաւորը ոստիկանապետին գրասենեակին մէջ ոտքի
վրայ կեցած էր գլխահակ: Սոսք մը չէր ըներ:

— Մը. ձրէա Պէստիքսի տղան գողցողը գո՞ւր էք,
հարցուց ոստիկանապետը:

— Ո՛չ:

— Ա՛ւրա կը խօսի, ի՞նք է գողցողը, պտուաց կեղծ ո-
ստիկանը: Փախչիլ կ'ուզէր... Բայց պատրաստամտութեանս
և ճարտարութեանս շնորհիւ կրցայ ձերբակալել և ձեռնա-
կապի զարնել: Գրպանէն սա ատրճանակը գտայ:

Կեղծ Փինքէրթըն սեղանին վրայ դրաւ դատարկապար-
տէն առած զէնքը:

— Տեսնենք վերջապէս խօսելու որոշում պիտի տամք,
հարցուց ոստիկանապետը: Մի՛ աշխատիք աւելի երկար ա-
տեն խաբել մեզ: Ո՛րչափ յամառութիւն ցոյց տաք, այնչափ
աւելի խիտա պիտի ըլլայ արդարութիւնը ձեր մասին:

— Ես չգողցայ տղան, բայց...

— Ուրեմն ո՞վ գողցաւ, հարցուց ոստիկանապետը:
Դատարկապարտը չսկուեցաւ և զինքը ձերբակալողին
աչքերուն մէջ նայելով, ըսաւ:

— Տղեկը գողցաւր կեղծ Նաթ ֓ինքէրթընն է :

Գաղանի ոտտիկանը տեղէն ցատքեց :

— Ինչ կ'ընէ , պոռաց երկիւղախառն գայլոյթի արտա-
յայտութիւնով մը :

— Աւելի յստակ կերպով բացատրեցէք , բառ ոտտիկա-
նապետը ինչու ձայնով մը :

Բայց աչղ պահուն խեղճ Հօլի գարմանալի դէպքի մը
ականատես եղաւ : Կախաւորը իր չղթայւում ձեռքերով
տեղանին վրայէն տարձանակը առած և կարծեցեալ Նաթ
֓ինքէրթընի վրայ ուղղած էր սպառնալից դէմքով մը :

Բուն Նաթ ֓ինքէրթընը ե'ս եմ , պոռաց գատար-
կապորտը սրտառելի ձայնով մը :

Միւսը , որ մեռելի մը պէս տոգումած էր , քայլ մը
եռ գնաց , գարշելի հայհոյութիւն մը ընելով :

— Դիմակնիդ վա'ր առնուած է , անա'րդ սրիկայ , չա-
բունակեց ճշմարիտ ֓ինքէրթըն : Ձեր ո'վ բլլալը գիտեմ :
Դո'ւք սպաննեցիք Օր . կրէնի կառապանը և գողցաք վար-
սակալը , վարձքի մը փախարէն վերադարձնելու համար : Օր .
կրէն իբրեւ յաւելումական պարզեւ յիսուն հազար տոլար
գրկեց ինծի ի Նիւ Եօքս : Ասիկա կառնածներս արթնցուց և
հոս եկայ ձեր գարշելի առեւտուրին վերջ մը սալու հա-
մար : Փոքրիկ Պէնսիլթը գողցողն ալ դո'ւք էք : Երէկ հե-
տեւեցայ ձեզի . . . Աւելի երկար ատեն մի' ուրանար : Ձեզի
կ'ըսեմ թէ գիմակնիդ վար առնուած է :

Ոտտիկանապետը մէնչեւ այն ատեն ֓ինքէրթընը կարծած
մարդուն ամօթահար և ընկճուած վիճակին առջեւ այլեւո
չգարանեցաւ իր մարդիկը կանչելու :

Թատերական աշտարի սնակնկալ հարուածէ մը շփու-
թած , կեղծ գաղանի ոտտիկանը առանց զիմադրութեան
անձնատուր եղաւ և բացատրութիւններ տուաւ , որոնցմով
կարելի եղաւ հիմնովին տեղեկանալ իր ինքնութեանը և
գործին ամենապզտիկ սարազաներուն :

Թշուառականին բուն անունը Ալփրէս ձօնարն էր : Նաթ
֓ինքէրթընի հետ իր ուշադրաւ նմանութիւնը տեսնելով ,
անկէ օգտուելու գաղափարը մուտ գտած էր իր փառասէր ,
տկար և անսկզբունք ուղեղին մէջ :

Ինք էր որ կրէն ընտանիքը լրտեսած և Օր . Հօրէյսի

կառքին վրայ յարձակած էր : Այն տարարախա մարդը , ո-
րուն զիակը գտնուած էր Տիպըն Սթրիթի մէջ , չրջուն վա-
ճառարդ մըն էր , զոր ձօնարն գացած գտած էր իր տան մէջ ,
գաջն սպաննելու և ոճրադործը կարծել տալու կանխամտա-
ժուժով : Կարծած էր թէ պիտի կրնար հարուստ ըլլալ քանի
մը օրուան մէջ և այդ նպատակին հասնելու համար , այդ
մարդը , որ մինչեւ այն ատեն պարկեշտ մնացած էր , ո' և է
ոճիւրի առջեւ ընկղկած չէր :

Գատուեցաւ , մահուան գատապարտուեցաւ և վճիւր
գործադրուեցաւ :

Օր . Հօրէյս կրէն մաքէն շանցուց պարծենալ ապրատին
ձերբակալութեան պատճառ եղած բլլալու արժանիքին հա-
մար , զոր իրապէս ունէր : Եթէ իր որտին թեղադրութիւնը
չբլլար , որով որոշեց յիսուն հազար տոլարի պարզեւ մը
գրկել Նաթ ֓ինքէրթընի , հաւանական է որ ճշմարտութիւնը
ընտւ մաքէ պիտի շանցուէր : Գալով ոտտիկանապետ Հօլիի ,
երբ բո'ւն Նաթ ֓ինքէրթընի հետ ծանօթացաւ , բուն գա-
հունակութիւնով բառ ինքնիքին թէ հաշակաւոր գաղանի
ոտտիկանը ճիշդ այնպէս էր ինչպէս երեւակայած էր , զայն
ձանչնալէ առաջ :

ՎԵՐՋ

ՅԱԶՈՐԴ ԹԻԻՈՎ

ՀՈՏԱՌՈՒԹԵԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

ՇԱՀԱՐ ԱՔՐԱՀԱԾԱՆ

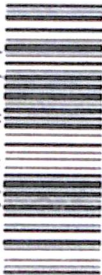
Պայ Ալի հաստեի Րեհիս էֆ. խան

ԳՈՐԾԱԿԱԼ ԳԻՐԲԵՐՈՒ ՀԱՆԴԵՍԵՐՈՒ ԵՒ ԹԵՐԹԵՐՈՒ

	Դհկն.
Նաւասարդ	100
Յրանական յեղափոխութիւնը	250
Օշական հաւաքածոյ	50
Ինկաւունքիւց	180
Ազատութեան հաւար Զեյրունի վրեժը	120
» » Եղջըզի պօնպան	80
Վերջին բերդը	30
Թախառական Հայը	75
Թիապարսը	
Ախորականը	40
Մասնիչը	35
Ապսիւշ-Հանիս եւ Շերոֆօղլու	90
Նաթ Փիւնֆերըն (Նախորդ շրջան)	10
Յիշատակներ Հայկական ճգնաժամին	150
Ուղեցոյց ընթանելու երջանկութեան	50
Միամիտի մը արկածները	35
Շրափնեյի սակ	60
Պօթաշոյի սաւնօրեակը	50
Իրանի պատահաւները Ասրպէտի	60
Հաւաստեցնութեան գաղտնիքները	125
Բանկիապարդ կիւնը	60
Մանանայ Ա. Բ. (Գ. հասորը հազուագիտ է)	120
Հայապատմ	60
Բուրանը	150
Հայոց պատմութիւն Պաշտասնեան	100
Սիրածներու հաւար	5
Վերածնունդ Հայաստան	7,5
Կեանքի ինչպէս կ'անցնեն, կեանքի ինչպէս անցաւ	30
Սարապի երկրին մէջ	100 Դհկն [100
Դաղտնի տեղեկագիր Հայաստանի ջարդին վրայ Տֆ. Լեքսիսի	
Հայ մտքին հարկը եղեռնին	30 Դհկն.
Դեպքան Մօրկիսաւի պատմածները	100 »
» Ճերարտի պատմածները	80 »
Հայաստանի քաղաքը գունաւոր եւ պատմական	30 »

910

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL1007238 18

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL1007234 14

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL1007227 7

ՀՀ Ազգային գրադարան

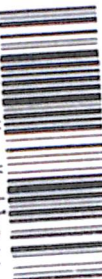
NL1007233 13

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL1007226 6

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL1007237 17

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL1007232 12

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL1007225 5

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL1007231 11

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL1007224 4

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL1007241 21

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL1007236 16

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL1007230 10

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL1007223 3

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL1007240 20

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL1007235 15

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL1007229 9

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL1007017 2

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL1007239 19

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL1007228 8

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0933053 1

